СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 125. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 1-го ЧЕРВНЯ 1950. No. 125. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JUNE 1, 1950. VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

МИР ЧЕРЕЗ ОБ'ЄДНАНІ ДЕРЖАВИ, ТВЕРДИТЬ МАРШАЛ

Вашінґтон, 30. травня. — З нагоди Пропам'ятного Дня — Меморіял Дей — сказав кол. секретар стейту ген. Джордж Маршал, що світові проблеми треба розв'язувати не війною, а миром, і що „мир це динамічна сила, а не негативне наставлення в заступстві збройної ворожнечі". Хоч наступна війна може бути тільки порожнім тріюмфом, яка нікому не принесе користі, одначе наша країна не може бути безборонною, ані виключно рахувати на збройні сили. Одначе, щоб утримати мир, треба оживити духові сили. Для розбудови більше стійких відносин у світі треба усією силою втримати теперішній інструмент миру, яким є Об'єднані Держави. Як довго ще існує форум для отвертої дискусії над міжнародними спорами, Злучені Держави мусять брати в ній участь — пригадував Маршал, який в такий спосіб висловив думку протилежну до думки екс-президента Герберта Гувера, який недавно заявився за розв'язання О. Д. і за створення нової світової організації без участи Росії. Коли Росія використує О. Д. для своєї пропаганди, то Америка повинна робити те саме, а не мовчати на совєтські напасти. — Оці думки висловив ген. Маршал у промові на гробі Невідомого Вояка на цвинтарі в Арлінґтон.

Крім мирової маніфестації в Арлінґтоні відбулися з нагоди Пропам'ятного Дня богослуження по різних церквах в цілій країні, а теж і вуличні походи й паради ветеранських і інших організацій для вшанування пам'яти поляглих борців за волю світу. Підчас богослужень йшли молитви за постійний мир у світі.

ТРИ ПРОМАХИ РУЗВЕЛТА ПРИЧИНОЮ ВОЄННОЇ ЗАГРОЗИ

Шікаґо. — Джеймс Варбурґ, нюйорський банкір і голова організації для психологічних студій над війною в Европі, — сказав у промові на зібранні в університеті Шікаґо, що президент Рузвелт поклав основи під теперішню воєнну загрозу своїми трьома головними промахами. Це такі: 1. Домагання безумовної здачі Німеччини; 2. Умова в Ялті, де Рузвелт зрікся постанов Атлантійського Чартеру в користь Росії; 3. Брак наперед складеного пляну, що робити з Німеччиною на випадок, коли не вдасться плян Морґентава для перемінення Німеччини на рільничу країну. Крім промахів Рузвелта прийшли ще промахи в Потсдам а саме: 1. Згода Західних країн на загарбання нових земель Совєтами і Польщею; 2. Недбальство Англії й Америки в справі співпраці з Францією.

ВАЖЛИВІ ТАЙНИ В СПРАВІ „АМЕРАЗІЇ"

Вашінґтон. — Берт Андрус, кореспондент щоденника Ню Йорк Геральд Трибюн, виявляє, що серед документів, що їх найшли агенти Федерального Бюра Інвестиґацій в редакції журналу „Амерейжія" в 1945 році є деякі такі важливі, що після їх оприлюднення може прийти потрясення прилюдної опінії навіть в теперішньому часі. Один з документів згадує про розміщення американських субмарин в останній стадії війни на Тихому Океані. — Плян був такий тайний, що департамент фльоти жахався самої згадки про можливість його викрадення. Інший документ містить звернення Рузвелта до Чан-Кай-Шека, що він має зробити тільки „для ока". Один тайний документ був написаний в імені секретаря стейту Кордела Голла з призначенням для „Амерейжії", хоч Голл його навіть не бачив.

БРУКЛИНСЬКІ ХЛОПЦІ ВІДСВЯТКУВАЛИ ПРОПАМ'ЯТНИЙ ДЕНЬ СТРІЛЯНИНОЮ

З нагоди Меморіял Дей дві хлоп'ячі ватаги в Бруклині, під Ню Йорком, приготовилися до стріляної розправи саме після закінчення паради ветеранів. Поліція, яка була змобілізована для береження ладу підчас походу, зробила облаву на воюючі ватаги і арештувала десять бійців з обох сторін. Ватаги борються вже від кількох років, звичайно коло парку Проспект, тероризуючи населення. Звичайно поліція є безрадна, бо треба хіба виарештувати сотні студентів з гайскул, які належать до ватаг.

ПІВ ТИСЯЧКИ СМЕРТЕЛЬНИХ ВИПАДКІВ ПІДЧАС МЕМОРІЯЛ ДЕЙ

За звідомленнями „Ассосієйтед Прес" кількість випадків смерти підчас Пропам'ятного Дня дійшла до 500 до півночі з вівтірка на середу. Ще від п'ятниці почали виїздити люди з міст на прогулки або на купелі. В самих автомобілевих випадках згинуло 300 осіб, а разом з тими, що потопилися або згинули в інших випадках, кількість жертв дійшла до 500 осіб.

ПРОСЛІДЖУЮТЬ ҐЕМБЛЕРСЬКІ ЗАТІЇ АДОНИСА

Ню Йорк. — Повітова велика лава присяжних суддів — („Ґренд Джюрі") візвала на переслухання Иосифа Адониса, який як спільник рекітіра Френка Еріксона, оперує в Маямі, на Фльориді, а свої фонди переховує в сусідньому стейті, Ню Джерзі, за рікою Гудсоном. Правдиве імя Адониса є Дото. Слідство в Ню Йорку ведеться на доручення конґресової слідчої комісії для розкриття зорґанізованого злочину.

ПЕРЕДБАЧУЮТЬ ДАЛЬШЕ ОБМЕЖЕННЯ ПОШТОВИХ ПОСИЛОК

З конґресових кол оприлюднюють, що замість привернення давніших постанов в справі поштових пересилок, їх доставка буде ще зменшена. Це станеться тому, що палата репрезентантів відмовилася признати видаток на поправу поштової служби в недавно ухваленім законопроєкті про загальні бюджетові видатки. Замір доручувати пошту в деяких округах тільки раз на день, буде введений в життя з днем 1-го липня, якщо сенат не спротивиться ухвалі палати репрезентантів.

АЧЕСОН І ЛІ ЗВІТУЮТЬ ПРЕЗИДЕНТОВІ

Вашингтон. — У понеділок 29 травня секретар стейту Дін Ачесон склав звіт зі своєї поїздки до Европи президентові Труманові в Білому Домі. Звіт, як заявив самий секретар, був тайний і з нього він не подав нічого до прилюдного відома. Негайно потім відбув в Білому Домі конференцію генеральний секретар Об'єднаних Держав Триґве Лі, який нещодавно повернувся до Ню Йорку з своєї поїздки до Сталіна. Після того Ачесон і Лі відбули конференцію в департаменті стейту, щоб застановитися, чи треба подати до загального відома якийсь комунікат. Вони прийшли до висновку, що цього не треба робити.

Хоч не оприлюднено нічого з тих розмов, то втаємничені в справи високої політики люди кажуть, що президент обстоював своє становище, тобто, що Совєтський Союз а не Америка є відповідальний за спаралізовання нарад в Об'єднаних Державах. Про звіт Ачесона кажуть, що він осягнув згоду Західних країн у тому, щоб не піддаватися під диктат Совєтів в справі признання комуністичного режиму в Китаю, а зорганізувати протикомуністичний світ для підтримки засад Об'єднаних Держав. Надіються, що появиться комунікат зі звіту який складе Ачесон на повнім зібранні обох палат Конґресу в середу. Зібрання відбудеться не в Капітолю, а залі Конґресової Бібліотеки.

ВАТИКАН ПРОТИ НОВОГО ІЗРАЇЛЬСЬКОГО ПЛЯНУ ЩОДО ЄРУСАЛИМУ

Рим, 31. травня. — Ватиканські кола висловилися неґативно щодо переданої Об'єднаним Націям пропозиції уряду Ізраїля, щоби встановити міжнародну контролю Святих Місць в Єрусалимі. З коментарів на цю тему виходить, що Ватикан не змінив свого становища і дальше обстоює, щоби міжнародній контролі передати не тільки Святі Місця, але ціле місто Єрусалим.

НЕПОРОЗУМІННЯ МІЖ ЗАХІДНИМИ КРАЇНАМИ ЩЕ НЕ ВИКІНЧЕНІ

Вашингтон, 30. травня. — Дипломатичний кореспондент щоденника Ню Йорк Таймс, Джеймс Рестон, довідується, що з кінцем минулого тижня американські представники в Европі завважали дальшу незгоду між Англією й Францією в справі використовування залізної руди в Рурщині для добра обох країн. Англія пропонує цілком відмінні методи до переведення такої згоди ніж ті, яких досі вживано для осягнення порозуміння з Німеччиною.

ЕВРОПА ВШАНОВУЄ ПАМ'ЯТЬ АМЕРИКАНСЬКИХ ГЕРОЇВ

Лондон, 31. травня. — Вчорашній День Пам'яти поляглих в боротьбі за волю Американських Героїв відбився широким відгомоном теж в західно-европейських країнах, зокрема в тих, де є американські воєнні кладовища. В цілому ряді міст Франції, Бельгії, Італії, Німеччини, Австрії, Британії та інших країн відбулися з цього приводу церковні відправи та публічні імпрези. Могили американських героїв вкрито цвітами, а в публичних обходах взяли участь місцеві державні мужі та американські дипломатичні представники, як теж місцеві американські колонії. В поодиноких місцевостях, де стаціонують американські залоги, відбулися військові паради.

ВЕЛИКЕ ЗАІНТЕРЕСУВАННЯ ГРОМАДИ ВАКАЦІЙНОЮ ОСЕЛЕЮ

Ню Йорк, 31 травня. З Комітету Української Вакаційної Оселі для дітей і молоді повідомляють про помітне велике заінтересування широких кол нашого громадянства цею важливою справою. У відповідь на проголошені досі в цій справі інформації напливають з кожним днем листи не тільки з признанням за почате діло та підбадьорювання до його завершення, але теж і з пожертвами на ту ціль. Інтересно, що помітне зацікавлення Оселею виявляють теж не тільки батьки, але й бездітні громадяни, які турбуються сучасним станом виховання нашої молоді. Відрадним явищем треба вважати факт, що проблема Оселі починає викликувати зацікавлення та находити відповідне зрозуміння теж серед молодої американсько - української генерації. Як відомо, представники цеї генерації, адв. Степан Ярема, адв. Микола Гаврилко та інші є теж в Комітеті Оселі. Проблема Оселі була теж предметом нарад на останніх конвенціях наших братсько-запомогових організацій, які вирішили дати їм відповідну піддержку. В Ню Йорку ця справа набирає вже конкретних форм, бо намічено вже навіть закуп коштом 100,000 долярів незвичайно придатного на таку ціль приміщення та робиться заходи для її здійснення ще цього року. Якщоб місцева наша громада зложила негайно бодай 30,000 долярів, Оселя була б відкрита вже в цьому році. В тій справі відбудеться велике громадське віче в суботу, дня 10-го червня, в залі Стайвесент Гайскул в год. 7-мій ввечорі. На віче будуть основно обговорені справи Оселі, що має заповнити дуже важливу прогалину в нашому громадському житті.

„ГОЛОС АМЕРИКИ" ПРО УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ

Ню Йорк, 31 травня. Як уже повідомлено в попередньому числі цього щоденника, офіціяльний „Голос Америки" передав в Україну ухвалений 22-ою Конвенцією УНСоюзу привіт українському народові, попереджуючи його короткими інформаціями про Конвенцію та про Союз. Дослівний текст повідомлення, що його передано в суботу, 27-го травня, як останню із українських вістей в год. 2:30—3:00, звучить:

„КЛІВЛЕНД, в Штаті Огайо: Сьогодня тут закінчилась двадцять друга Конвенція Українського Народного Союзу — найстаршого українського Товариства Взаємного Страхування на терені Америки.

Український Народний Союз за пятдесять шість років свого існування обєднав у своїх чотириста сімдесяти восьми відділах — пятдесять вісім тисяч членів, і має в своїй розпорядимости майна на суму поверх одинадцяти з половиною мілионів долярів.

Український Народний Союз — окрім виплати страхових, — виконував — та й дальше виконує важливу культурно-громадську працю на терені Сполучених Штатів Америки а частинно й Канади, і щедро помагав та й далі помагає українським культурним установам в Америці та в Европі.

Український Народний Союз видає найбільш розповсюджений в Америці український щоденник „СВОБОДА". Крім цього Український Народний Союз поміг видати англійською мовою вісім книжок американських та українських авторів з історії України та її культури.

На конвенцію Союзу, що відбувається що чотири роки, прибуло чотириста сорок сім делегатів. Конвенція вибрала новий Виконавчий Комітет, Головну Раду та Контрольну Комісію. Головою Українського Народного Союзу вибрано довголітнього секретаря Союзу — ДМИТРА ГАЛИЧИНА.

Конвенція вислала привітальну телеграму Президенту ТРУМАНУ та листа Державному Секретареві АЧЕСОНУ з проханням допомогти Українському Народові в його нерівній боротьбі проти комуністичного імперіялізму.

Ухвалено теж резолюцію, якою Конвенція Американських Українців „Шле братній привіт Країні Своїх Батьків — Україні, та її Народові".

АМЕРИКАНСЬКИЙ ВІДГУК НА ІМПРЕЗУ МОЛОДІ В ТАВН ГОЛ

Ню Йорк, 31 травня. Влаштований минулої неділі Українським Метрополітальним Комітетом концерт переможців конкурсу талантів в Тавн Гол мав свій прихильний відгомін в місцевій американській пресі, хоча його майже зігнорувала українська публика. Згадку про концерт надрукував Ню Йорк Таймс, а Геральд Трибюн помістив прихильну рецензію, високо оцінюючи мистецькі таланти поодиноких артистів. В концерті, як відомо, взяли участь: оперові співаки сопран Євгенія Мозгова-Винниченко і сопран Анна Тростянецька-Гайнес та баритон Михайло Мінський і піяністки Корнелія Гайовська та 11-літня Анна Нерґес. Концерт стояв на високому рівні, а окремо високу оцінку американської критики здобули собі п-ні Мозгова та Корнелія Гайовська. На концерті було приявних около 200 осіб.

НОВИЙ ВЕЛИКИЙ ПРОЦЕС „ЗА ЗРАДУ" В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ

ЗАХІДНІ АМБАСАДОРИ І ПРЕДСТАВНИКИ ЗГАДАНІ В АКТІ ОБВИНУВАЧЕННЯ

Прага, 31. травня. — Сьогодні тут почнається новий великий політичний процес проти 13 осіб, обвинувачених в шпигунстві, намаганні повалити комуністичний режим та в зраді країни. В акті обвинувачення названо теж трьох бувших амбасадорів Злучених Держав, Британії і Франції та 18 інших західних дипломатів і кореспондентів. Стверджується, що обвинувачення, в и д в и г н е н і проти західних амбасадорів, не мають свого прецеденсу в історії. В актах обвинувачення названо імена американського амбасадора Лоренса А. Стейгардта, сьогодні вже небіжчика, що виїхав з Чехословаччини ще в 1948 році, французького амбасадора Моріса Дєжана, що покинув Прагу кілька місяців тому, та британського амбасадора сер Джана Пірсона Діксона, що виїхав з Чехії минулого тижня. В „аферу" вмішані теж посли Швеції, Норвегії і Бельгії. В акті обвинувачення сказано, що західні представники плянували, організували і керували змовою, щоби збройним повстанням повалити теперішній комуністичний режим в країні продовж років 1948 і 1949. Між обвинуваченими чехами є загально відомі в країні імена колишніх політичних діячів і професіоналістів, між ними брат покійного президента Бенеша, що тепер є громадянином Злучених Держав та живе у Мілвокі. Нова судова комедія комуно-чеського режиму викликала зрозуміле заінтересування в дипломатичних і політичних колах, бо її вважається черговим „калібром" в теперішній східно-західній „холодній війні".

СХІД І ЗАХІД ПРО СВОЮ ПЕРЕМОГУ В БЕРЛІНІ

Берлін, 31. травня. — Після масової комуністичної демонстрації, в якій взяло участь около пів мільйона контрольованої комуністами молоді, — Схід і Захід тепер намагаються доказувати, що демонстрація була їх перемогою. Зі західного боку стверджується, що не зважаючи на всі попередні погрози комуністичного „наїзду", рішучість західноберлінського населення та поготівля аліянтської залоги заставило большевиків обмежитися тільки до свого сектора, відступаючи від своїх початкових плянів. Крім того, тисячі збаламученої большевизмом східньо-німецької молоді, які „приватно" побували в західних секторах, бачили різницю між справжньою і паперовою волею. Совєти зі свого боку хваляться самим фактом мобілізації і транспортації до Берліна такої великої маси людей та „високим моральним підйомом" учасників демонстрації.

ПЕРЕДВІСНИК ЗІРВАННЯ СТОСУНКІВ МІЖ ПОЛЬЩЕЮ І ЮГОСЛАВІЄЮ

Варшава, 31. травня. — Польський уряд видав вчора коротке повідомлення про відкликання з Югославії свого амбасадора, не згадуючи, чи на його місце буде іменований заступник. Це вважається передвісником теж формального зірвання дипломатичних стосунків між обома країнами, хоча на практиці вони вже від деякого часу не існують.

ПОГРОМ КОМУНІСТИЧНОЇ „ГІТЛЕР-ЮГЕНД" В ЗАХІДНО-НІМЕЦЬКОМУ МІСТІ

Гельмштедт, Німеччина, 31. травня. — Проти-комуністичне населення цього міста розгромило вчора около 2,000 перемальованої на комуністичну гітлерівської молоді, що вбрана в сині сорочки брала участь в зорганізованій большевиками великій демонстрації в Берліні. Учасники демонстрації, самі зі західних секторів Німеччини, верталися з Берліна додому і зупинилися в цьому прикордонному місті в британській зоні, очікуючи дальших можливостей комунікації. Підбадьорені демонстрацією в Берліні, вони почали на свій лад демонструвати теж в Гельмштедті, співаючи інтернаціонал та заливаючи місцеві ресторани. Тоді кілька-тисячна громада місцевого населення, зі співом старого німецького гимну „Дойчлянд ібер аллес" — „Німеччина понад усе" — почала здирати з комуністів їхні сині сорочки і бити їх, аж ті просилися, щоб їх залишити в спокою. На кому ще була залишилася синя сорочка, той сам її зняв. Західньо-німецька поліція мусіла охороняти комуністів перед гнівом населення, виводячи їх з ресторанів і парків та супроводжаючи їх до спеціяльних автобусів для дальшого перевозу. Вважається, що в демонстрації в совєтському Берліні взяло участь около 10,000 німецької молоді зі західних зон.

ІНДІЙСЬКІ „ТИТОЇВЦІ" ЗОРГАНІЗУВАЛИ ПАРТІЮ

Ню Дельгі, 31. травня. — Комунізм в загроженій большевизмом Індії увійшов вчора в нову стадію свого розвитку, як група визначних членів комуністичної партії, викинена з неї за „ухили", створила „правовірну" комуністичну партію, віддану марксизмові, але опозиційну до московського большевизму. Вони поставили собі за мету змагати до встановлення комунізму в Індії „конституційними засобами", як кожна інша партія, а не насильством і „революцією", як змагають комуністи, залежні від Москви. До цеї опозиційної комуністичної партії мало відразу перейти около 4,000 з усіх 80,000 комуністів.

ЯПОНСЬКІ БОЛЬШЕВИКИ ОБКИДАЛИ КАМІННЯМ АМЕРИКАНЦІВ

Токіо, 31. травня. — Вчора, в День Пам'яти Американських Героїв, японські комуністи напастували трьох американців, а одного з них обкидали камінням. Напасники втекли, але опісля заарештовано шістьох підозрілих. Власне в цей день комуністи плянували масову демонстрацію, до якої поліція намагалася не допустити. Демонстрація, інспірована за'вязаним з Москвою „центром" мала виразно проти-американський характер. Дійшло до цілого ряду зударів з японською поліцією.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сиґі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПО КОНВЕНЦІЇ

Кожна конвенція Українського Народного Союзу є провіркою не тільки фінансової господарки і матеріяльної сили цеї установи, але одночасно теж й її ідейно-моральних цінностей. Так було й з останньою, себто XXII-гою Конвенцією, яка відбулась минулого тижня в місті Клівленді.

Хто був на цій конвенції й добре їй приглядався та застановлявся над реагуванням делегатів на різні важні справи, той мусів завважити, що отсей конвенційний збір це дзеркало, в якому відбивається справжнє наше життя. Це ми — у правдивому світлі. Ми були свідками, коли наша свідомість, поступовість і карність були горою, але теж не можемо закривати, яка велика ще праця перед нами, щоб ми, члени У. Н. Союзу, були тим світилом, яким ми повинні бути.

Щодо цього, яка має бути наша праця і яким має служити цілям, не було на цій конвенції двох думок і це вважаємо великим кроком вперед. Ідеологічний шлях У.Н.Союзу та його органу „Свободи" став уже таким ясним, що тим разом прямо не було потреби про це ширше говорити. Треба було тільки ствердити, що цей шлях веде до цілі, бо обєднує довкола Союзу і Свободи наш загал і заставляє його до ідейної праці та служби вищій справі. Усі ми відчули на конвенції, що ми, Союзовці, маємо жити для вищих цілей, бути прикладом у вірній службі високим ідеалам американської землі та щиро допомагати визвольним змаганням українського народу. За те, що славне українське імя та геройська боротьба українського народу за волю нам так дуже на серці, губернатор стейту Огайо дав нам найвище признання, додаючи, що український нарід у слушному моменті зломить Сталіна в такий самий спосіб, як зломив Гітлєра. Це був один з найщасливіших моментів цеї конвенції...

Делегатки та делегати, віддавши керму У.Н.Союзу в руки давних працівників і нових, що щойно ввійшли до екзекутиви, головної контролі та головного уряду, вже вернули додому і розповідають по своїх місцевостях про свої враження та це, як тепер головним урядникам, їм самим та членству треба дбати, щоби було виконане те, що було обговорене й ухвалене XXII-гою Конвенцією. В першу чергу наша організація мусить далі рости і збільшатись новими рядами кращих синів і дочок нашої спільноти. Конвенція поклала нам обовязок втягнути в ряди Союзу в найближчих чотирьох роках 20,000 нових членів з новоприбуваючих наших братів і сестер, а 10,000 з тут роджених. Бо як так станеться, У.Н.Союз відмолодіє і збагатиться високо ідейним, вартісним елементом, для якого місце якраз у Союзі. Щоб так сталось, нам треба негайно повести широку акцію, яка допомогла б десяткам тисяч нових скитальців дістатись до Америки. Нам треба дістати тисячі членів з молоді, яка тут родилась. Союзовці мають теж обовязково складати пожертви на нашу політичну акцію в обороні наших рідних в Україні, а зокрема платити Національний Даток.

Ми свідомі цього, що багато наших заслужених та ідейних Союзовців не могли навіть бути делегатами, а багатьом з тих, що були делегатами, не пощастило дістатись до головного уряду, на яку то честь вони вповні заслужили. Та це ніяк не означає, що Союз чи громадянство забули за їх працю, за їх заслуги та їх добре імя! Тому ми переконані, що всі вони далі працюватимуть ревно, як і досі працювали для тої Великої Ідеї, якій ми усі служимо. Та ж навіть „Свобода", що так вірно цій Ідеї служить, не добилась вповні на конвенції того, чого надіялась. Проте вона радіє, що Ідея на XXII-гій Конвенції таки всюди заважувала, а це найважніше.

Пенсилвенія: Доф-Ґронді

Стейт Пенсилвенія звернув на себе увагу країни з нагоди висліду правиборів у Републіканській партії. При правиборах в цій партії змагалися дві сили: Одна під контролею колишнього федерального сенатора Йосифа Р. Ґронді, друга під проводом теперішнього губернатора Джеймса Г. Дофа.

Ґронді й Доф порізнилися відверто на републіканській краєвій конвенції в 1948 р. за підтримку кандидатів на президента Злучених Держав. Виграв Ґронді, який підтримував кандидатуру Томи Е. Дюї; програв Доф, який підтримував кандидатуру сен. Артура Г. Ванденберга. Коли прийшло до теперішніх правиборів, непорозуміння перемінилося в відверту ворожнечу. Ґронді, як провідник одної з останніх політичних машин, наставив своїх аспірантів на кандидатів: конґресмена Джана С. Конкела на сенатора, а кол. голову міської ради з Филаделфії, Джея Кука, на губернатора. Доф поставив себе самого кандидатом на сенатора, кол. суддю Джана С. Файна на кандидата губернатора. Ґронді зі своїми прихильниками, які, як „Стара Ґвардія", мали всю політичну машину Републіканської партії упродовж останніх 30 років, підчас агітації чванилися відкрито, що вони „консервативісти"; Доф й Файн пішлиголіруч, кидали гасла, що вони поступовці і безпощадно критикували машину й особу самого Ґронді. При правиборах віднесла перемогу комбінація Доф-Файн над машиною Ґронді подавляючою більшістю.

Мало є стейтів, які мають значення, подібне до стейту Пенсилвенія, коли йдеться про партійну силу. Пенсилвенія вважається „републиканським" стейтом, бо вибирає постійно, за незначними вимками, републіканських кандидатів, й при ставленні партійних кандидатів на краєві становища має другу найбільшу кількість голосів делегатів. Тому в партійних розрахунках Пенсилвенія займає як не перше, то одно з перших місць. Під контролею Ґронді пенсилвенійська делегація в 1948 р. мала рішальний голос при назначенні кандидатом на президента нюйорського губернатора Томи Е. Дюї. Коли тепер програв Ґронді, а наперед вибився як провідник стейтових републіканців губ. Доф, він буде мати рішальний вплив при назначуванні краєвих кандидатів. Завдяки важливому значенню стейту Пенсилвенія Доф вибивається на перше місце в Републиканській партії.

Тому, що Републіканська партія програє від ряду років при виборах на президента, між її теперішніми провідниками запанувало свого роду замішання. Можливе, що з вибором Дофа кандидатом на сенатора верх у партії може здобути якась поступово-ліберальна фракція. Коли б при осінних виборах справді був вибраний Доф сенатором, а Файн губернатором, то їхня сила могла б завважити при ставленні кандидата на президента Републіканської партії в 1952 р. Ось причина, чому знать обох великих партій скупчила свою увагу на Пенсилвенію.

Та в цих внутрішніх партійних розрахунках є одна заковика: При правиборах у Демократичній партії в цім самім дні, коли рішалася доля Ґронді й Дофа, вийшов одноголосно кандидатом на федерального сенатора теперішній сенатор Френсис Дж. Мейерс без опозиції, а кандидатом на губернатора филаделфійський міський скарбник Річардсон Ділворт проти незначної опозиції. Сен. Мейерс, це енергійна і впливова людина. Рани, які потерпіли републіканці у взаємній боротьбі перед правиборами, заглибокі, щоб загоїлися до осені.

Це ставить під знак запиту самий вибір Дофа і всієї републіканської лісти, а з цим і всі інші комбінації.

Витримати історичний іспит!

Леон Васілевскі, відомий діяч польської соціялістичної партії, пізніше міністер закордонних справ самостійної Польщі, поважно студіював від днів своєї молодости українську проблему. В своїй праці про українську справу, що вийшла між двома світовими війнами, Л. Васілевскі показує, що при всіх наших внутрішніх труднощах у боротьбі за державність найбільшою перешкодою для забезпечення незалежности була несприятлива міжнародня ситуація („конюнктура"). Від революції 1917 року і аж до кінця II. світової війни ні одна держава в світі не хотіла бачити Україну самостійною державою. А це ж рішальний момент у боротьбі кожного недержавного народу, як у минулому так і в сучасності. Без реальної допомоги збоку інших народів ще ніодна держава в світі не була створена. З нашої історії знаємо, що Богдан Хмельницький у боротьбі за незалежність мусів заручитися допомогою такого небезпечного „союзника" як Кримська Орда... І наступники Хмельницького: Виговський, Дорошенко, Мазепа та інші шукали собі союзників, щоб вирватися із „залізної московської неволі". (Вираз гетьмана Виговського). Але окрім сприятливої міжнародньої ситуації, не меншу ролю грають у визвольній боротьбі народу його внутрішні сили. Не буду спинятися на самій фізичній силі людей, готових до боротьби. Це річ кожному ясна і зрозуміла. Маю тут на думці сили державо-творчі, здібні до забезпечення нормальної діяльности апарату в модерній демократичній державі. Просто сказавши, нам потрібні добре підготовані люди для державної праці. Ця проблема не така проста, як здається на перший погляд. Для державної праці не досить самого хотіння та патріотизму. Тут треба солідної підготови, що триває роками, і добору відповідних людей з талантами.

Нема спору про те, що московська большевицька система в своєму апараті не готує нам людей для української державної праці. В разі упадку большевизму ми будемо мати немало українських техніків, інженерів, але дуже і дуже мало політиків. Тому на українську еміграцію в теперішній момент падає велика історична відповідальність витворити кадри діячів, придатних до практичної праці в різних ділянках державного життя. Я ставлю собі таке питання: нехай завтра падає большевицький режим, і нам треба буде творити свій дипломатичний апарат, консулярну службу і т. і. Де взяти людей для цих відповідальних функцій? А скільки є інших подібних проблем?

Завдання готувати кадри для державної праці поставила собі Українська Національна Рада, як осередок, зв'язаний з традицією української демократичної державности. При цім УНРада натикається в своїй праці на деякі „прозаїчні" перешкоди, що гальмують здійснення поставлених плянів. Це, головним чином, недостача фінансових засобів. Як ця обставина дошкуляє роботі УНРади, бачимо на такім прикладі.

Як відомо, в Брюгге (Бельгія) засновано Европейський Університет для підготови діячів для майбутньої демократичної Обєднаної Европи. Приймають до того університету тільки молодих людей з закінченою високою освітою, визначених особливими здібностями до політичних, економічних, соціологічних та історичних студій. Цей університет міг би прийняти 3 українських кандидатів до таких студій. Але ці студії треба оплачувати. Коли УНРада чи інші наші установи на еміграції не знайдуть коштів на цю справу великої ваги, то це буде наша тяжка дипломатична поразка. Для світу буде це доказом нашої політичної неспроможности, нашої незрілости.

Є у нас спроби заступити інтереси цілої нації дрібними інтересами власної партії. Це теж треба назвати ознакою недостачі державного розуму. Бо чужий світ не зрозуміє тактики, яка говорить про визволення нації, а висуває на перше місце інтерес і вимоги своєї партії.

В історії народів бувало не раз, що політична еміграція верталася в рідний край і грала визначну ролю в державному житті свого народу (Масарик у чехів, Пілсудскі у поляків, Ленін у росіян, граф Сфорца в Італії і т. д.) Завдання нашої еміграції — вернутися додому з новим знанням, з новим досвідом, щоб помогти нашому народові в його творчій праці на своїй визволеній землі. Коли цього досягнемо, то це буде доказом нашої політичної зрілости.

А. Ч.

Протидіяти комуністичній пропаганді

Не зважаючи на те, що комуністам в Америці вже не так легко впливати на громадську опінію, як це бувало до недавніх часів, комуністична пропаганда далі жива, як тут, так і в Канаді. Комуністичні газети та журнали далі баламутять бідні жертви, що попали під їх вплив давніше, але це не найважніше. Є ще багато різних організацій, що мали б служити згідно з їхніми програмами добрим цілям і вести, наприклад, боротьбу з дискримінацією, стерегти прав людини і т. п., але так не є. Виявляється, що часто під тими поступовими назвами і високими цілями криється звичайна комуністична пропаганда, яка використовує різні ліберальні кола, ідейну молодь та різних наївних інтелектуалів. Комуністична пропаганда ототожнює дуже зручно комунізм з демократією, свободою і поступом, з боротьбою за національне та соціяльне визволення і кращу долю робітництва. Одночасно вона називає тих, що боряться з большевицькою тиранією та диктатурою, ворогами поступу і реакціонерами. Переслідуваних комуністів представляє вона як мучеників, подібних до перших християн.

Ця большевицька пропаганда послуговується цілим рядом різних доповідачів, яких розсилається по цілій країні, щоб виголошували як „науковці" і „специялісти" різні реферати про комунізм, в яких американський комунізм виглядає дуже невинною, миролюбною доктриною, наскрізь демократичною, яка не проповідує ніякого насилля, а є тільки голосом сумління таких, які бажали б звернути увагу американського суспільства на різні недомагання американського суспільного устрою.

Деякі пропагандисти, як нп. звільнені із Вашингтонського університету за комунізм проф. Філіппс обїздять систематично всі університетські міста, а де їм відмовлять права говорити в рямах університету — роблять виступи поза університетом. Саму заборону виступу на університеті використовується для широкої рекламп комуністичній справі.

Протикомуністична пропаганта йде дуже слабо, з огляду на те, що противники комуністів шанують американську традиційну свободу і уважають, що комуністи це група, яка має право на існування й пропаганду.

Успішно боротися з комунізмом можуть тільки люди, що знають не лише теорію комунізму, але й його практику, що самі перебували в комуністичному раю.

В нас — між нашою новою американською іміграцією є люди, які довгі роки жили в советському союзі й знають усі фази розвою радянської системи, що перебули часи примусової колективізації, що перебули довгі роки в місцях поселення в Азії або в таборах примусової праці. Є в нас люди, що брали участь в уладжуванні „Патьомкінських сіл", цебто прикрашуванню й декорованню колгоспів, фабрик, таборів примусової праці та інших установ спеціяльно на час приїзду закордонних відвідувачів та делегацій, що доводило потім до захоплення різних панів Ерріо, Джансон Гевлетів та їм подібних свідків, що „на власні очі" бачили советський рай.

Ці всі люди могли би сказати дуже багато про советську практику. Замало буде, коли вони будуть говорити в своїх українських середовищах, чи писати свої спогади на сторінках української преси. Треба, щоби вони поділилися своїми відомостями про СССР з неукраїнським населенням.

Участь українців у прокомуністичній пропаганді матиме величезне значення, як для справи протикомуністичної пропаганди взагалі, так для української справи зокрема. Люди, що говоритимуть про свої довголітні переживання в советськім „раю" скорше можуть промовити до переконання мас, ніж американці, що ніколи не бачили СССР, або бачили його тільки в рямцях екскурсій проваджених „Інтурістом". З другої сторони українець представляючи советські умовини заторкне також

(Докінчення на стор. 3-тій)

Ольга Мак. Авторські права застережені!

„ЄЖОВЩИНА"

(Уривок з автобіографічних матеріялів).

9)

Високі мури довкола в'язниць, вибудувані ще за часів царського режиму, виявилися для „найвільнішої в світі країни" недостатніми. Тому на відстані 50 метрів довкола цих мурів були пороблені додаткові загорожі з колючого дроту, за перекрочення яких стрілялося без попередження. Грати на вікнах теж, очевидно, вважалися недостатнім символом страчення свободи, а тому назовні на вікнах пороблено суцільні дерев'яні щити, тільки трохи відхилені вгорі, щоб пропустити до середини необхідну мінімальну скількість світла. На рогах мурів побудовано обсерваційні вежі, на котрий круглу добу стояла озброєна варта. Ніхто, ніколи і в ніякій справі не смів наблизитися до в'язничних воріт, хіба міліціонери і єнкаведисти в одностроях. Зрештою, ніяких справ взагалі не узнавалося, окрім передач. А передачі приймалися в маленькій дерев'яній будочці, поставленій коло зовнішньої дротяної загороди.

І саме коло цієї будочки, тісно притулившись одна до одної, стояли жінки. Молоді і старі, інтелігентні і прості, горожанки і босі, з потрісканими ногами селянки, діти — весь цей рознородний натовп мав загальну печатку горя і незаслуженої кривди. І коли загально серед населення створилася атмосфера взаємонедовір'я і страху, то тут панувала щирість об'єднаної спільним горем родини. Велися одверті розмови, сипалися скарги і нарікання, перемішувані рясними сльозами. Були тут і чужі, з інших міст, що шукали своїх чоловіків, синів, братів, забраних де-інде і невідомо, куди вивезених.

Я вже бувала нераз коло тої черги, помагаючи своїй сусідці, котра все приходила з дитиною. Але коли нарешті „слідство" мого чоловіка скінчилося, я прийшла з власним пакунком. Олена, як звичайно, прийшла з синком, котрому щойно скінчився рік.

Стояли ми від ночі аж до дев'ятої години. В дев'ятій від нас забрали пакунки і коло 12-тої години винесли брудну білизну.

Багато з присутніх дістають назад переданий пакунок з запискою: „Не числиться!" Ця лаконічна відповідь означає, що заарештованого не знайдено: може, якраз в тому моменті є на допиті (бо допити продовжувалися і по закінченні „слідства", може, перевезений до іншої в'язниці, може вже засланий, чи й замордований, але пояснень не дають жадних.

Ті, хто дістав брудну білизну, перш за все розгортають її і перевіряють одну річ за другою, ніби намагаючись поміж рубцями тхнучих тяжким в'язничним запахом лахів вичитати долю їх власника. І, дійсно, часом ці бездушні свідки багато говорять...

Моя сусідка не дістала назад сорочок, а на поясі підштанців видно сліди засохлої крови. Сорочки, очевидно, були ще більше закривавлені, і тому їх не передали. На брудній носовій хустині ниткою, витороченою зі скарпетки, вишито незграбними кривими літерами зворушливі слова: „Синочкові Павликові в день народження від тата".

— Бачиш, який подарунок дістав? — говорить Олена до дитини, жалібно скрививши уста, а потім падає на землю і заходиться в конвульсіях страшного істеричного плачу.

Я стараюся її заспокоїти, але вона не слухає мене і чим далі, то більше тратить панування над собою.

— Кати! Нелюди! Кровопивці прокляті!!! За що ви катуєте його?! Що він кому завинив?! За що ви осиротили моїх дітей?! Вас різати мало! Беріть же і мене разом! Беріть і дітей! Всіх беріть!

Ситуація була небезпечна. Я тримала на руках маленького Павлика і не могла нічого робити. Тим часом несамовиті крики напівзбожеволілої жінки могли щохвилини притягати увагу когось з в'язничної сторожі,(і тоді доля Олени була би вирішена раз на все...

— Жінки! — гукаю на присутніх. — Зробіть що з нею! Та поможіть мені!...

На допомогу мені приходить якась старша жінка, що підносить силою Олену з землі, тулить її обличчям до своїх колін і таким способом в широких фалдах своєї спідниці глушить її крики.

— Цить, доню, цить! — говорить ласкавим заспокійливим голосом. — Бог дасть, все мине, і прийде твій соколик додому!...

Хтось приносить воду і обливає Олену, інші співчувають, інші потішають. Молода жінка врешті перестає плакати і сидить непорушно, дивлячись просто перед себе безтямними очима.

Білизна мого чоловіка передана повністю і є чиста від крови, а тому я почуваюся щасливою, такою щасливою, що мені ніяково перед своєю прогнобленою сусідкою...

Минуло півтора місяці, а справа з моїм і Олениним чоловіком була в тому самому положенню, і не було жадних виглядів на якісь зміни. Між тим, літо наближалося до кінця, і нам треба було подбати про посади. На щастя, ситуація трохи змінилась в нашу користь: коли протягом останніх років всіх запідозрених і родичів ув'язнених немилосердно усували з усіх урядів і не допускали навіть до найгіршої фізичної роботи, то в липні 1938 року вийшло нове розпорядження — повернути їх всіх на старі місця і дати їм працю за фахом. Не працював лише той, хто був нездібний до праці, або сидів у в'язниці.

Однак, коли я звернулася до нового директора з запитом, чи я лишаюся, як було пляновано раніше, на посаді асистентки при катедрі літератури, він вдав здивованого:

— Ви?! При катедрі?! Хто вам міг сказати таку дурницю?! Ми дійсно потребуємо людей для наукової роботи, але добираємо їх з наших, советських кадрів. Ви зрозуміли мене?...

(Дальше буде).

РЕЗОЛЮЦІЇ

XXII. КОНВЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Двадцятьдруга Конвенція Українського Народного Союзу, що відбулася в місті Клівленді, Огайо, в днях 22—27 травня 1950-го року та з участю 429 делегатів і 20 членів Головного Уряду, які репрезентували зорганізованих в 472 відділах 58,056 членів з 23 стейтів Злучених Держав і 4 привінцій Канади, у висліді своїх нарад ухвалила такі привіти, резолюції і рекомендації:

I. ПРИВІТИ

Привіт Урядові Злучених Держав

1. XXII. Конвенція Українського Народного Союзу вітає уряд Злучених Держав Америки, з президентом Гері С. Труманом на чолі, в його зусиллях запевнити всебічну оборону нашої країни, вважаючи це першою передумовою встановлення справедливого миру в світі і найпевнішою запорукою його тривкого збереження.

Конвенція зокрема вітає ініціятиву уряду ЗДА в організації спільної оборони всіх вільних націй світу перед зростаючою загрозою ріжних форм комуністичної агресії. Тому Конвенція всеціло піддержує пороблені в цьому напрямі і з цею метою конкретні заходи, що проявилися в Доктрині Трумана, Пляні Маршала, Атлантійському Пакті, Четвертому Пункті та в американській піддержці Об'єднаних Націй і подібних вільних міжнародніх інституцій.

Рівночасно Конвенція закликає уряд ЗДА, щоби ці заходи, зокрема Доктрину Трумана, яка передбачує американську моральну і матеріяльну допомогу народам, що борються проти большевизму, поширити теж на поневолені большевизмом нації, головно на волелюбний український нарід. Він бо перший почав боротьбу проти комунізму вже від самого початку його встановлення в Росії, і перший впав жертвою його агресії, не маючи належного зрозуміння ані піддержки з боку демократичного світу. Україна і її нарід продовжує цю боротьбу до сьогодні в найтрудніших обставинах, складаючи в ній найбільші жертви крови і життя. Український нарід, з огляду на свою історичну, традиційну, культурну і світоглядову приналежність до цивілізованого світу західних демократій, та з огляду на своє відоме протитоталітарне наставлення, так пророчисто виявлене в боротьбі проти націзму в Другій Світовій Війні та в продовжуваній боротьбі проти комунізму перед і після неї, є в сьогоднішніх обставинах найвартіснішим природнім союзником Злучених Держав та їх аліянтів. Тому боротьба українського народу за залізною заслоною, очолювана і символізована легендарною Українською Повстанською Армією, заслуговує на найвище признання і максимальну та всебічну допомогу з боку вільних націй світу, зі Злученими Державами Америки на чолі.

Привіт Українському Народові

2. Конвенція Українського Народного Союзу, цеї найстаршої і найбільшої організації Американських Українців, шле братній привіт країні своїх батьків — Україні і її народові. Конвенція клонить голову перед величністю жертв, яку цей нарід приносить в нерівній, героїчній боротьбі проти большевицького ворога людства за свою честь та свої права на вільне, незалежне життя. Конвенція висловлює свій подив легендарній збройній силі українського народу, Українській Повстанчій Армії і її проводові, яка своєю героїчною боротьбою колись проти націстсько-німецького і тепер проти комуно-російського займанців України виправдує державно-політичні аспірації Українського Народу та закріплює за ним право на належне йому місце в сім'ї вільних народів світу. Зібрані на Конвенції делегати прирікають кожний по всоїм силам і спроможностям причинитися до того, щоби кров українських героїв і терпіння українських мучеників не пішли намарно, але видали довго очікуваний і дорого окуплений овоч волі.

Привіт Українській Еміграції

3. Конвенція вітає всіх українців в теперішній діяспорі та закликає їх видержати в активній вірності тим високим ідеалам, для яких вони були змушені покинути рідну землю і за які так героїчно змагається ввесь український нарід. В ім'я тих же ідеалів Конвенція закликає всіх українців теперішнього великого політичного ісходу об'єднатися навколо ідеї визволення України і тільки їй підпорядкувати всі свої інші справи. Братня любов, політична і релігійна толеранція, максимальне взаєморозуміння і взаємна допомога скріплять українські сили та приспішать день українського визволення. Виявом цих зусиль Конвенція вважає створення Української Національної Ради, яку вітає, як головного виразника українських державнотворчих зусиль на еміграції.

Привіт Членам У. Н. Союзу

4. Зібрані на XXII. Конвенції делегатки й делегати УНСоюзу та вибраний Головний Уряд шлють братський привіт всім членам УНСоюзу, зокрема тим, що включилися у велику Союзову сім'ю в останньому між-конвенційному часі. Конвенція закликає ввесь загал Союзового членства до ще інтензивнішої і ще наполегливішої праці для добра своєї організації, що є спільним, всенародним добром. Високі ідеали основоположників і піонірів УНСоюзу, які перші піднесли і возвеличили синьо-жовтий український прапор та українське ім'я на цій благословенній, бо вільній американській землі, хай просвічують нам в дальшій праці і в дальшому змаганні до великої мети.

Конвенція зокрема вітає всіх тих українських братів і сестер, які після довгої неволі на рідній не своїй землі та після важких поневірянь на скитанні, опинились між нами на волі, скріплюючи наші сили, відсвіжуючи нашу українську кров та прилучуючись до нашого творчого процесу.

II. РЕЗОЛЮЦІЇ

В американських справах

1. Стверджуючи факт поділу світу на два непримиримо-ворожі табори: очолюваний Злученими Державами Америки демократично-західний та очолюваний Росією тоталітарно-східний, і беручи до уваги критичне положення в світі і загрозу нового воєнного катаклізму, що випливає з цего поділу, Конвенція УНСоюзу закликає всіх своїх членів:

а) Докласти всіх зусиль для розвитку оборонної сили Злучених Держав Америки та для скріплення їх безпеки;

б) Дати максимальну піддержку урядові Злучених Держав та всім урядовим і громадським інституціям, які змагають до цеї мети;

в) Стояти на сторожі і закріплювати наші демократичні ідеали волі, зберігати Конституцію Злучених Держав Америки і повсякчасно здійснювати її та Хартію Прав, пам'ятаючи, що „демократія є справою кожного". Тільки це може запевнити невпинний прогрес та збільшування добробуту і щастя нашої країни та нашого народу;

г) Поборювати всіми конституційними і законними засобами все, що загрожує нашій країні, нашим вольностям і нашому демократичному способові життя та його інституціям. Зокрема поборювати всі впливи та починання чужих нашій країні і нашому народові тоталітарних ідей, головно найгрізнішої тепер комуністичної, та її п'ятиколонної агентури.

В українських справах

2. Конвенція стверджує, що в основу Українського Народного Союзу, поруч високих ідеалів американської демократії, покладено такі ж самі ідеали українського народу, що себе взаємно покривають і доповнюють. Тому Конвенція закликає всіх членів УНСоюзу:

а) Плекати і розбудовувати українські ідеали волі і демократії, зберігати українські традиції, звичаї, мову, розбудовувати українську культуру та збагачувати ними американський і вселюдський культурний дорібок;

б) Плекати духовий зв'язок з українським народом, бо це є джерелом нашої сили і нашого росту;

в) Допомагати всіми своїми силами і засобами визвольним змаганням українського народу; цего вимагає теж добро прибраної Батьківщини та всього волелюбного людства;

г) Поширювати правду про Україну, український нарід, про його боротьбу і його змагання;

ґ) Стояти на сторожі українського імени та здобувати для нього увагу і пошану серед свого оточення.

В справі УКК і ЗУАДК

3. Конвенція стверджує, що Український Конгресовий Комітет, як найвища політична репрезентація американських українців, виконує важливу працю для добра Злучених Держав Америки та для визволення України. Не менш важливу харитативно-рятункову місію для українських людей має Злучений Український. Америк. Допом. Комітет. Тому Конвенція закликає всіх членів УНСоюзу дати цим нашим репрезентативним громадським установам та всім їх починанням всю можливу тільки піддержку. Конвенція зокрема закликає всіх членів УНСоюзу до прикладного виконання свого громадського і патріотичного обов'язку та кожнорічно складати до проголошуваного Українським Конгресовим Комітетом Національного Фонду свій національний даток.

В справі участи в громадському житті

4. Конвенція стверджує, що активна участь в творенні і розбудові нашого громадського життя в усіх його ділянках і проявах правила за одну з головних цілей Українського Народного Союзу від початку його створення. Тому Конвенція закликає всіх членів УНСоюзу продовжувати і збільшувати цю світлу традицію і докладати всіх зусиль до дальшої розбудови нашого громадського життя, поліпшувати його форми та поглиблювати його зміст.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

XXII-га Конвенція Українського Народного Союзу, вислухавши звітів Головного Уряду та основно обміркувавши поодинокі справи для добра організації і її членства в світлі дотеперішнього досвіду і майбутніх потреб, ухвалила такі рекомендації:

1. Організаційні справи.

а) Головний Уряд, зокрема Головний Екзекутивний Комітет, повинен продовжувати старання і заходи для об'єднання існуючих в цій країні українських братсько-запомогових організацій. Конвенція вважає, що того вимагає добро та інтерес цих же організацій і української справи;

б) Головний Екзекутивний Комітет повинен полагодити остаточно справу Захисту-Сиротинця в, по можності, найкоротшому часі. Тому що закуп відповідної посілости та її влаштування і вдержання вимагатиме більше фондів ніж на це вже є до розпорядження, зобов'язується всіх дорослих членів УНСоюзу зложити одноразову пожертву на ту ціль у висоті одного доляра, що повинна бути вплачена разом з місячними вкладками секретарям відділів найпізніше до кінця 1950 року. Конвенція рівночасно висловлює надію, що між свідомим і завжди жертвенним загалом членів УНСоюзу знайдеться багато таких, що зложать на цю благородну ціль теж більші пожертви.

в) Рекомендується Головному Урядові відповідно підвищити суму виплати посмертних запомог у всіх 6-ох клясах Молодечого Департаменту, якщо тільки будуть скасовані обмеження щодо виплати цих запомог, які ще існують в деяких стейтах.

г) З огляду на одержані від асекураційних властей стейтів Ню Йорку і Ню Джерзі критичні завваги, зокрема з огляду на домагання Асекураційного Департаменту стейту Ню Йорк, відкликається і дневажнюються конвенційні резолюції з років 1941 і 1946 відносно надзвичайних дивіденд для членів з кляс Т у віці 70 років і вище та відносно звільнення від вкладок таких членів, починаючи від досягнення 85 років життя.

2. Культурні справи.

Згідно з дотеперішною традицією УНСоюзу та відповідно до потреб його членства і української громади і українського народу, Головний Уряд а з ним все Союзове членство повинні докладати найбільших зусиль для дальшої розбудови і піднесення українсьдої культури на цій вільній землі, де вона сьогодні ще єдино може вільно розвиватися. В тій цілі Головному Урядові рекомендується:

а) продовжити існування Культурної Комісії УНСоюзу, оформлюючи її відповідно до потреб;

б) Продовжувати видавництва в англійській і українській мовах про Україну, український нарід, його досягнення і його змагання;

в) Подбати про організацію Вищих Освітніх Курсів українознавства для молоді. На ті цілі уповноважнюється використати стипендійний фонд, який в теперішніх обставинах не може покривати стипендійних запотребувань в дотеперішньому характері;

г) Відповідно до сил і спроможностей піддержувати кожну добру ініціятиву, що має на меті розбудову, поширення і піднесення української культури на цій землі.

З НОВИМИ СИЛАМИ ДО НОВИХ ПЕРЕМОГ

XXI. Конвенція з гордістю стверджує, що Український Народний Союз, своїм традиційним ідейно-патріотичним змістом, та своєю демократичною побудовою, своєю живучістю, енергією і наполегливою працею дав в звітовому часі новий великий вклад в розбудову нашого громадського життя в усіх його проявах, вписуючи нову світлу сторінку в історію американських і канадійських українців. Це тим більше зобов'язує на майбутнє, що після Другої Світової Війни ввесь український нарід опинився в суцільній тоталітарно-большевицькій неволі і немає вже ані клаптика української землі, де вільно могла б розвиватися українська думка і де могло б вільно творитися українське життя.

Стверджуючи ці факти, XXII. Конвенція Українського Народного Союзу закликає його Головний Уряд, та все його членство та ввесь український загал в Злучених Державах Америки і в Канаді до ще більшої і ще славнішої розбудови цеї української заморської твердині, якою є Український Народний Союз. Гаслом нашої організаційної праці до чергової Конвенції хай стане: 20,000 нових членів з-поміж новоприбулих і 10.000 нових членів з-поміж тутешної нашої молоді!

З новими силами і новою енергією йдімо промощеним вже шляхом до нових перемог і ще світлішого майбутнього нашої громади, під знаком дружньо стиснених рук та схрещених синьо-жовтого українського і зоряного американського прапорів, що є символом Українського Народного Союзу. Для добра Америки і на славу Україні!

ПРИВІТ

XXII. КОНВЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ НОВОПРИБУЛИМ УКРАЇНЦЯМ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ І КАНАДИ

Брати і Сестри!

Зібрані на своїй 22-гій з черги Конвенції 449 представників вже поверх 58,000 членів Українського Народного Союзу, цеї найстаршої і найбільшої української народної організації, використовують цю нагоду, щоб привітати Вас на тричі благословенній, бо вільній землі Злучених Держав Америки і Канади!

Перша після війни і 21-ша з черги попередня Конвенція УНСоюзу, що відбулася в березні 1946-го року в місті Питсбургу, в окремій резолюції ствердила, що „хоча український нарід поніс в другій світовій війні великі жертви майна, крови і життя для знищення націзму і фашизму та для здобуття повної перемоги над ними, то одначе ця перемога не принесла йому очікуваної волі, бо над його землями панує дальше чужа, комуністична влада, з усіми найчорнішими прикметами тоталітаризму, крайньої реакції та цілковитої неволі." В цій же резолюції ствердженo, що „з цеї комуністичної неволі вирвались під час війни і перебувають на чужині сотні тисяч найсвідомішого робітництва, селянства, міщанства і тисячі найкращих культурних працівників" та „маючи на увазі їх важке положення", Конвенція звернулась із закликом до „всього Союзового загалу дати повну і всецілу моральну і матеріяльну піддержку цим нещасним, обездоленим скитальцям", до яких тоді ще й Ви всі належали.

Український Народний Союз та його членство, як завжди так і цим разом, не обмежився до самої резолюції. За нею бо пішли діла, які сьогодні, чотири роки після того, записані вже золотими літерами в нашій історії та у висліді яких багато тисяч цих нещасливих тоді скитальців вже стали або ще стануть повноправними громадянами цих великих і вільних країн, Злучених Держав Америки і Канади. Понад 80% всіх пожертв на допомогу новій українській іміграції в Европі та опісля на її переселення походять від УНСоюзу та його членства. Стверджуємо цей факт для історії, бо тоді, як Український Народний Союз не тільки ухвалював резолюції в обороні нової української еміграції в Европі, але й активно здійснював їх, на цю еміграцію, отже на Вас, накидувались громами безпідставних обвинувачень не тільки всі явні вороги українського народу і української справи, але — на превеликий жаль — теж і деякі українські організації, зведені на манівці їхніми провідниками.

Для історії і її правди XXII. Конвенція УНСоюзу вважає своїм обов'язком ствердити, що загал новоприбулих українців в Злучених Державах і в Канаді належно оцінив цю велику працю УНСоюзу для їх рятунку та виправдав покладані на нього надії. Доказом цього хай послужить факт, що *приблизно одна третя новоприбулих вже сьогодні в рядах Українського Народного Союзу допомагає здійснювати його високі ідеали для добра свого народу і свого власного.*

Стверджуючи ці факти та з уваги на переломову для дальшої долі світу, отже і для нашого народу, добу, в якій живемо, XXII. Конвенція закликає Вас ще більше гуртуватись в рядах Українського Народного Союзу, ще більше розбудовувати та поширювати формою і поглиблювати змістом цю могутню заморську твердиню, в якій є місце для кожного українця, без огляду на його походження, на його вірування і його переконання, за виїмком комуно-большевицьких зрадників.

Вітайте між нами та спільно розбудовуймо цей наш Союз спільних ідей, спільної праці і спільних інтересів! Стиснімо ще сильніше дружньо подані руки і піднесімо ще вище схрещені синьо-жовтий український і зоряний американський прапори, що стали символом нашої організації! Через Союз до кращої долі!

Клівленд, Огайо, травень 1950.

XXII. Конвенція У. Н. Союзу.

Протидіяти комуністичній пропаганді

(Докінчення зі стор. 2-гої).

національні відносини в СССР, які звичайно в американських протикомуністичних публікаціях є поминані мовчанкою, або представлювані як ідеал для розвязки меншинного питання. Українець заторкне також екстермінаційну політику Москви супроти українців, яку навіть протибольшевицькі пропагандисти типу Кравченка чи Пирогова ті всі проблеми промовчують, щоб не шкодити імперіялістичним інтересам Росії.

Тому то конечним є використати всі можливі українські сили для протисоветської пропаганди.

В першу чергу треба подбати про опублікування якстій більшої скількости спогадів про життя в СССР. Це можуть бути короткі фрагменти, але написані живо. Треба створити спеціяльне пресове бюро, що дбало б про їх переклад на англійську мову та поміщування в англійських щоденниках і журналах. Та ще більше значення має живе слово. Треба змобілізувати всі можливі сили для пропагандової акції. Не має значення, що хтось не знає англійської мови, або не є добрим бесідником. Коли хто не знає англійської мови, той може говорити при допомозі перекладчика. Хто не є визначним бесідником, а має які цікаві спогади, для того можна зорганізувати доповідь для членів якоїсь організації в місці його побуту. Зате для добрих бесідників треба зорганізувати турне з викладами, подібно як роблять комуністи по цілій ЗДА. Допомогу в тім напевно дали б церковні організації та патріотичні — протибольшевицькі організації в роді Американського Легіону тощо.

Лише така пропаганда, ведена людьми, які знають большевицькі відносини з практики, може переконати широкі американські маси. Попри те вона причиниться до спопуляризування української справи.

Д-р Роман Верес.

ПОХОДЖЕННЯ НАЗВИ „УКРАЇНА"

На ту тему матиме доповідь проф. П. Ковалів в суботу, дня 3 червня, в приміщенні НТШ, 50 Чорч вулиця, кімната 252, Ню Йорк. Початок година 5 вечером.

XI. ВИЩІ ОСВІТНІ КУРСИ ВІДБУДУТЬСЯ ЦЬОГО ЛІТА В ТОРОНТІ, ОНТ.

Винипег, Канада. — Осередок Українскої Культури й Освіти оприлюднює, що Вищі Освітні Курси (ВОК) відбудуться цього року в Торонто. ВОК відкриті для всіх українців: для молоді й старших різних груп та церков. Ціль курсів — підготовляти молодь до практичної культурно-освітньої та організаційної праці для українського громадянства; знайомити між собою молодь, яка приїздить на курси з різних частин Канади й Америки та поширити в молоді знання з українознавства. Головну увагу звертається на вивчення в теорії й практиці української мови. Приймається на курси — молодь з Гайскул, студентів з університетів, культурно-освітніх працівників та тих, які бажають студіювати виключно певні предмети (напр. історію музики, дириґування тощо). Навчання англійської мови може бути, коли збереться завчасу, до відкриття курсів, відповідне число бажаючих. Впис на курси. Бажаючі бути слухачами ВОК пишуть до Управи Курсів. Управа висилає Вписову заяву, яку аплікант виповняє і разом з вписовою оплатою $15.00 — висилає до Управи. Харчуватись курсанти будуть при курсах. Денно буде коштувати $1.35. Мешкати дівчата будуть у пансіоні С. Служебниць, 438 Кінг Стр. Е. Кошт — $5.00 тижнево. Хлопці будуть розміщені по приватних мешканнях. Курси триватимуть 7 тижнів. 3-го липня будуть остаточні вписи. 4-го липня в 9. год. ранку початок науки. Точну дату закінчення курсів оголоситься додатково.

Зголошуйтесь на курси на адресу: Ukrainian Summer School P. O. Box 371, Toronto, Ont., Canada.

Вол. Дорошенко

ІВАН ФРАНКО ВОРОГ КОМУНІЗМУ

3)

А хто були б її сторожі? Хто держав би в руках керму тої держави, Цього соціялдемократи не говорять виразно, та в усякім разі ці люди мали би в своїх руках таку величезну власть над життям і долею міліонів своїх товаришів, якої ніколи не мали найбільші деспоти. І стара біда - нерівність, вигнана дверима, вернулась би вікном: не було б визиску робітників через капіталістів, але була би всевладність керманичів, — усе одно, чи родовитих, чи вибираних — над міліонами членів народної держави. А маючи в руках таку необмежену власть, хоч би лише на короткий час, як легко могли би ті керманичі захопити її насіди. І як легко при такім порядку підтяти серед людности корінь усякого поступу й розвою і, довівши весь загал до певного ступня насичення, зупинити його на тім ступні на довгі віки, придушуючи всякі такі сили суспільности, що пхають наперед, роблять певний заколот, будять невдоволення з того, що є, і шукають чогось нового. Ні, соціял-демократична „народна держава", коли б навіть було можливим її розбудувати, не витворила би раю на землі, а була би в найліпшім разі великою завадою для дійсного поступу." (сс. 137-140).

Нарешті багато місця критиці соціялдемократичних поглядів присвятив Франко в рецензії на український соціялдемократичний місячник „Вільна Україна", поміщеній в його фейлетоні „Огляд української літератури в 1906 р."(див. київський щоденник „Рада" 1907 р., ч.12 з 16 січня). Він тут глузує з „мало тямущих" соціялдемократичних ідеологів, що годують нетямущих своїх читачів плодами своєї науки „нещасною" формулою клясової боротьби, майбутнім громадським ладом, якого не зовсім принадні риси малюють нам речі в роді „Ерфуртської програми"; виступає проти централізму соціялдемократії в національній справі й дивується, як українські соціялдемократи можуть публікувати такі речі, як стаття централіста Каутського „Національне питання в Росії" без ніяких застережень, та накликує їх не забувати, що вони насамперед українці, а не соціялдемократи.

Нижче подаємо докладні виписки (з своїми наголовками) з цього Франкового фейлетону, бо погребаний у річнику старої і недоступної ґазети, він тепер цілком невідомий широким кругам читачів.

..1..**Соціялдемократія і капіталізм.** „Не слід би також соціялдемократичним письменникам, а особливо в Росії та на Україні повторяти безкритично старі фрази про безладдя та безмірну шкідливість капіталізму. Росія має досить таких провідників, що закриваючися тими первісносоціялістичними (краще сказати, марксо-енґельсівськими) формулами, кидають затроєні стріли на всю західну цивілізацію, на всю науку та її здобутки. Соціялісти не повинні забувати ніколи, що той ненависний їм капіталізм сотворив новочасну науку й літературу, новочасні міста, комунікацію і філянтропію, що він безмірно поширив серед народних мас просвіту, добре виховання та почуття солідарности. Що він не сотворив раю, не вигоїв усіх громадських болячок, це певно так, та сього мабуть не зробить ніякий громадський лад, а вже найменше той, якого не зовсім принадні риси малюють нам речі в роді „Ерфуртської програми". Все ж таки ясне розуміння речі велить признавати й капіталістичному ладові його заслуги, тим більше, що це не яканебудь примха кілька тисяч людей, а така ж історично-неминуча і органічна поява, якою хоче бути колись соціялізм."

..2. **Клясова боротьба й природна боротьба між людьми.** „Так само шабльоново та незалежно від усяких наукових дослідів малює автор теперішній контраст між буржуазією (до котрої при божій помочі зачислює й селянство) і пролетаріятом. Безмірна різнородність громадянських верстов у сучасному громадянстві, їх обопільні взаємини, їх боротьба й співдіяння — все те для нього темна вода в облаці. Так само тайна для нього й те, що громадсько-економічна та фінансова боротьба йде не тільки між буржуазією та пролетаріятом, але також внутрі кожнього з тих таборів, кожної верстви, кожної громади. Нещасна формула про „клясову боротьбу" не дає змоги авторові бачити дійсну, неустанну і до кінця світу неминучу боротьбу чоловіка з чоловіком, боротьбу, що творить проґрес і цивілізацію і якої занехання, яке обіцюють нетямучим ріжні, так само мало тямучі ідеологи, було би присудом смерти для всемюдського поступу".(Рецензія на статтю Л. Бича „Революція й органи самоуправи", поміщену в „Вільній Україні").

(Закінчення буде)

ДОПОВІДЬ ПРОФ. СІЧИНСЬКОГО В Л. М. КЛЮБІ

Ню Йорк, 31. травня. — Чергову доповідь в Літературно-Мистецькому Клюбі матиме проф. В. Січинський на українські культурні теми. Доповідь відбудеться в четвер, 1-го червня, в домівці Клюбу при 101 Евеню „А", як звичайно в год. 7,30 ввечорі.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЇХ НЕ МОЖНА ЗАБУТИ

В повній щирого почуття і переконливої логіки статті — „Створім Фонд Опіки над Українськими Діячами" („Свобода", ч. 114) п. Марія Косович закликає до порятунку маленького гурту здебільшого старших віком людей — заслужених діячів української науки й культури, що в тяжких умовах безперспективно животіють в таборах ДП в Німеччині. Шановна авторка, — сказати б — з олівцем в руках, доводить, що переселення цих осіб до ЗДА і забезпечення їх тут доживотньою матеріяльною допомогою цілком здійснимі, бо потребували б „смішно малої суми" — 10 центів місячного датку з кожного члена допомогових організацій. Слід додати до цього, що, безперечно, знайдеться в нашому загалі багато й таких, які не є членами організацій, але радо стали б учасниками створення „Фонду опіки", — знайдуться й інші фінансові джерела для його доповнення, — були б лише щирі бажання і дійова ініціятива.

Слід також нагадати потребу негайно переглянути „список 60", щоб поповнити його тими, хто є гідним того, але випадково був „забутий", тим більше, що поки цей список вилеґувався в шухляді якоїсь „підкомісії", чимало з записаних до нього могли вже переселитись або до якоїсь іншої країни, або й до іншого світу. При цьому треба звернути увагу й на те, що дехто з наших заслужених науковців мешкає не в таборах ДП, а приватно, отже становище „приватників" часом особливо трагічне. Маю — наприклад — відомості про одного визначного українського етнографа, автора багатьох наукових праць, що на восьмому десятку свого відданого українській науці життя мусить животіти в глухому баварському містечку лише з того, що випадково заробить його хвороблива дружина, яка почала до того ж втрачати зір.

Разом з авторкою згаданої статті чекаємо, що наші відповідальні громадські чинники негайно й енергійно зрушать цю справу, і подадуть руку рятунку нашій знедоленій науково-культурній еліті. Адже ця справа не тільки дуже важлива й актуальна, це — справа нашої чести, сумління, обов'язку.

Б. Козловський.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

ТАРЗАН, ч. 2355. Тантор у не безпеці.

Коли вони прийшли до місця, яким ступав Тантор, їхня лють перемінилася в радість.

„То їх мусіть бути тут з пятдесять" — радів Манзен.

Тарзан відвернувся, щоб укрити свою веселість з того...

...що довці не знали, що Тантор перейшов тільки через горбок, щоб напаститися.